

KOULUKULJETUSPERIAATTEET

PARKANON KAUPUNKI

20.01.2026

PARKANON KAUPUNKI
PI 14, 39701, PARKANO
www.parkano.fi

KOULUKULJETUSOHJE

Tässä koulukuljetusohjeessa määritellään perusteet, joiden mukaan Parkanon kaupungin sivistystoimi järjestää maksuttoman kuljetuksen, saattamisen tai avustamisen esi- ja perusopetuksen oppilaille.

Ohjeessa käsitellään koulukuljetusten myöntämiseen ja järjestämiseen liittyviä käytännön asioita. Tavoitteena on selkeyttää eri osapuolten oikeuksia, vastuita ja velvollisuuksia sekä toimintatapoja ja linjauksia eri tilanteissa. Ohje toimii apuna koulukuljetusta hakeville tai siihen oikeutetuille oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä koulukuljetuksia hoitaville tahoille yhtenäisten toimintatapojen noudattamisessa.

Perusopetuslaki 32 § Koulumatkat

Jos perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettuun varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen. Perusopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus. (30.12.2020/1216)

Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. (24.6.2010/642)

Jos oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämispaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi, jos esiopetusta saava lapsi osallistuu toisessa kunnassa järjestettävään varhaiskasvatukseen varhaiskasvatuslain 6 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, opetuksen järjestäjällä on oikeus edellyttää, että lapsen huoltaja vastaa lapsen kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikan välillä. (13.7.2018/542)

Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

Järjestämisen periaatteet

Kunnan järjestämien koulukuljetusten pääperiaatteena on turvallisuus, tasapuolisuus, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus. Koulukuljetuksissa käytetään ensisijaisesti olemassa olevaa julkista liikennettä. Muita kuljetusmuotoja (tilauslinja-autoja, paikallisliikennettä, palveluliikennettä, takseja) käytetään täydentämään julkisen liikenteen yhteyksiä tai eräissä erikoistapauksissa, kuten terveydellisten syiden niin vaatiessa.

Ajokelin ollessa erityisen huono tai muista erityisistä syistä voi joskus käydä niin, että joukkoliikenneauto / koulukuljetusauto ei pääse kulkemaan aikataulun mukaisesti. Liikennöitsijä on tällöin velvollinen järjestämään korvaavan kuljetuksen. Kunta ei vastaa erillisistä kuljetuksista huonoissa keliolosuhteissa. Poikkeustilanteissa, kuten erityisen huonoissa keliolosuhteissa, työtaistelun tms. sattuessa kuljetukset pyritään järjestämään niin hyvin kuin mahdollista. Näissä tapauksissa päätös oppilaan kouluun lähettämisestä on huoltajan vastuulla.

Koulumatka

Koulumatkalla tarkoitetaan kodin ja koulun välistä, koulun alkamis- ja päättymisaikoihin perustuvaa matkaa. Oppilaalla voi olla perusopetuslain mukaisen koulukuljetuksen järjestämiseksi vain yksi koti: se osoite, jossa hän väestötietojärjestelmän mukaisesti asuu. Jos oppilas asuu ajoittain muualla kuin virallisessa kotiosoitteessaan (esim. yhteishuoltajuus ja ”vuoroviikkoasuminen”), huoltajat vastaavat parhaaksi katsomallaan tavalla sekä omalla kustannuksellaan itse koulukuljetusten järjestämisestä muualta kuin oppilaan virallisesta kotiosoitteesta. Poikkeus tähän voidaan tehdä korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätökseen KHO:2023:38 perustuen vammaisoppilaalle, jolla on tarve yhdenvertaisuuslain mukaiseen kohtuulliseen mukautukseen.

Se, että huoltaja ei esim. pysty saattamaan oppilasta, ei ole peruste koulumatkaedun myöntämiselle. Lainsäädäntö lähtee lähtökohdasta, että oppilaan tulee suoriutua koulumatkastaan itse ja myös osata lähteä kotoa oikeaan aikaan pysäkillä.

Mikäli oppilaalle on myönnetty ns. toissijainen koulunkäyntioikeus muuhun kuin hänelle osoitettuun lähikouluun, vastaavat huoltajat kaikista oppilaan kuljettamiseen liittyvistä järjestelyistä ja kustannuksista. Jos oppilas muuttaa kesken lukuvuoden siten, että oppilaan lähikoulu vaihtuu ja oppilas haluaa käydä lukuvuoden loppuun vanhassa koulussa, huoltajat vastaavat tässäkin tapauksessa oppilaan kuljettamiseen liittyvistä järjestelyistä ja kustannuksista. Parkanon kaupunki ei korvaa muulla paikkakunnalla koulua käyvän parkanolaisen oppilaan mahdollisia kuljetuskustannuksia eikä kaupunki järjestä Parkanossa koulua käyville vieraspaikkakuntalaisille oppilaille kuljetuksia.

Toisen asteen opiskelijat

Parkanon kaupunki ei järjestä erikseen koulukuljetuksia lukion tai ammatillisen koulutuksen opiskelijoille. Lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta säädetään koulumatkatukilaissa. Oppivelvollisuuslain myötä peruskoulun vuonna 2021 tai sen jälkeen päättäneet alle 20-vuotiaat nuoret ovat oikeutettuja maksuttomaan toisen asteen koulutukseen, johon kuuluvat myös maksuttomat matkat. Maksuttomaan koulutukseen oikeutetut voivat saada koulumatkatukea KELAlta, jos koulumatkan pituus on yhteen suuntaan vähintään 7 kilometriä. Lisätietoja koulumatkatuesta löytyy KELAn verkkosivuilta.

Yksityistiet

Yksityisteiden osalta yksityisteiden hoitokunta tai toimitsijamies huolehtii ja vastaa siitä, että tie on liikennetarvetta vastaavassa kunnossa. Mikäli tiellä ei pystytä ajamaan koulukyytejä, autoilija ilmoittaa asiasta suoraan huoltajille ja koululle tai sivistystoimistoon. Kunta ei vastaa kuljetuksista, jos yksityistie ei ole liikennöitävässä kunnossa. Korvaavia kuljetuksia ei järjestetä.

Päätöksenteko

Sivistyslautakunta hyväksyy Parkanon kaupungin koululaiskuljetuksia koskevat säännöt ja periaatteet.

Kaupungin hallintosäännön mukaan sivistysjohtajan ratkaisuvaltaan kuuluu päättää koululaiskuljetusten järjestämisestä. Päätöksenteko perustuu lakiin, lautakunnan hyväksymiin koulukuljetussääntöihin ja periaatteisiin sekä lääkäritodistuksiin.

Kuljetuksen myöntämisen periaatteet

Koulukuljetuksista päätetään perusopetuslain ja Parkanon kaupungin periaatepäätösten mukaisesti.

Koulumatkan pituus

Parkanon kaupunki järjestää kuljetuksen kaupungin määrittelemään lähikouluun (oman oppilaaksiottoalueen kouluun) tai esiopetuspaikkaan, jos oppilaan yhdensuuntainen koulumatka on

- esioppilailla sekä 1. ja 2. luokan oppilailla yli neljä (4) kilometriä
- perusopetuksen 3.–9. vuosiluokan oppilailla yli viisi (5) kilometriä

Varsinaisella koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä matkaa kodista kouluun ja takaisin. Matka mitataan lyhintä, kävelykelpoista ja yleisessä käytössä olevaa tietä pitkin kotiportilta koulun portille. Kotiportti tarkoittaa oman pihan ja pihatien liittymää ja koulun portti koulun pihan ja kouluun johtavan tien liittymää. Kaupungin velvollisuutena ei ole järjestää koulukuljetusta koko matkalle, vaan kuljetus voidaan järjestää osalle matkaa. Mikäli oppilas voi suorittaa matkansa vaihtoehtoisesti jalankulkua, kevytliikennettä tai autoliikennettä varten tarkoitettua tietä pitkin, katsotaan koulumatkaksi lyhyin reitti, jota pitkin oppilas voi koulumatkan liikennesääntöjä noudattaen kulkea. Koulumatkan mittaus tapahtuu reittiohjelmalla (Google maps, Koululiitu).

Oppilaan itse kuljettava matka

Kunnan velvollisuus ei ole järjestää kuljetusta koko matkalle, vaan oppilaan tulee varautua kulkemaan omin neuvoin kuljetusreitin varteen. Lapsella on oikeus myös kävelymatkaan. Kouluikäisten lasten ja nuorten pitäisi liikkua pari tuntia päivässä ja koulumatkojen kulkeminen kävellen tai pyöräillen edistää hyvää kuntoa ja terveyttä.

Koulukuljetukseen oikeutetun oppilaan enimmäismatka pysäkillä voi olla seuraava:

- Esikoululaisella 1,5 kilometriä,
- 1.–6. -luokkalaisella kaksi kilometriä,
- 7.–9. -luokkalaisella kolme kilometriä.

Mikäli oppilas kävelee osan koulumatkasta pysäkillä/kouluun, huomioidaan, ettei koulumatkoihin käytettävä aika ylitä perusopetuslain 32 §:n enimmäisaikoja. Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan oppilaan yhtä kilometriä kohti tarvitsema keskimääräinen kävelyaika on seuraava:

ikä vuosina	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
kävelyaika min/km	16	15	14	13	12,5	12	11,8	11,6	11,4	11,2	11	10,8

Tapaturmaan tai sairauteen perustuvat koulukuljetukset

Sairauden tai tapaturman takia voidaan myöntää maksuton koulukuljetus lääkärintodistuksessa mainituksi ajaksi. Määräaikaisen kuljetuksen järjestämiseen vaaditaan lääkärinlausunto, josta käy ilmi

- kuljetustarpeen syyt ja perustelut
- mille ajanjaksolle kuljetusta suositellaan
- millä kulkuneuvolla asiantuntija suosittelee kuljetuksen tapahtuvan.

Huomioon otetaan vain oppilasta hoitavan erikoissairaanhoidon/sairaalan/terveyskeskuslääkärin tai koululääkärin lausunto. Suositus kuljetuksen järjestämisestä ei yksinään ole riittävä peruste sen saamiselle, vaan päätöksen kuljetuksen järjestämisestä tekee asiassa toimivaltainen viranhaltija.

Oppilaskohtaisen tuen päätös ei ole peruste koulukuljetukselle, eli tuen piirissä olevan oppilaan osalta kuljetusta haetaan kuten muillekin. Hakemuksen liitteenä tulee toimittaa lääkärin lausunto/suositus kuljetuksen tarpeesta perusteluineen.

Asiantuntijalausunnat on toimitettava joka lukuvuosi hakemuksen mukana uudelleen kuljetusta haettaessa, elleivät ne ole luonteeltaan pysyväislaatuisia (tämä sovitaan erikseen).

Koulumatkan vaarallisuus

Jos koulumatka tai osa koulumatkasta on vaarallinen, kunta on velvollinen järjestämään kuljetuksen vaaralliseksi katsotulle koulumatkan osuudelle tai korvaamaan huoltajalle koulumatkakustannuksia oppilaan kuljettamisesta. Koulumatkan vaarallisuutta arvioidaan Koululiitu-ohjelman raja-arvojen avulla. Koululiidusta saatavat raja-arvot pohjautuvat väyläviraston tietoihin mm. tieosuuksien liikennemääristä, nopeusrajoituksista sekä piennaralueen leveydestä. Kaikille teille (mm. yksityistiet) ei ole erikseen annettuja riskilukuja, mutta niiden turvallisuuden arviointiin käytetään samoja Koululiitu-menetelmän arviointitietoja. Merkittäviä tekijöitä ovat tien liikennemäärät, nopeusrajoitukset, raskaan liikenteen osuus tai tien valaistus. Päätöstä tehtäessä arviointeja ja suosituksia käytetään asiantuntija-apuna, mutta ne eivät kuitenkaan velvoita kuntaa kuljetuksen järjestämiseen.

Petoeläinvaara

Suurpetovaaran (karhu, susi) vuoksi kuljetus voidaan myöntää määräajaksi silloin kun se ei oppilaalle muuten kuuluisi. Eläinten esiintyminen ei itsessään aiheuta sellaista vaaraa, jonka perusteella myönnettäisiin maksuton koulukuljetus. Tilapäisen kuljetustarpeen voi aiheuttaa petoeläimen ajankohtainen ihmisiin kohdistuva uhka. Kuljetustarpeessa ei oteta huomioon aikaisempien vuosien tapahtumia, vaan arviointi perustuu aina tapauskohtaiseen harkintaan.

Harkinnassa otetaan huomioon koulumatkan ympäristö (asutus, syrjäisyys, metsäisyys), koulumatkan pituus, vuodenaika, oppilaan ikä, havainnot sekä arviot susien tai karhujen määrästä, sijainnista ja käyttäytymisestä alueella. Jos koulumatkan vaarallisuudessa on kyse petohavainnoista, asiantuntijana käytetään riistanhoitoyhdistystä tai poliisia. Asiantuntijan arvio mahdollisesta vaarasta on aina edellytys kyytien myöntämiseen. Petokyyti järjestetään siksi ajaksi kuin se on lausuntojen mukaan tarkoituksen mukaista.

Koulumatkan vaikeus tai rasittavuus

Kunta järjestää oppilaalle kuljetuksen tai korvaa oppilaan huoltajalle koulumatkakustannuksia, jos koulumatka on oppilaalle liian vaikea tai rasittava (esim. oppilaan henkilökohtaiseen kehitystasoon nähden tai terveydellisten syiden vuoksi). Kuljetuksen järjestäminen edellyttää aina asiantuntijan lausuntoa. Lausunnon voi antaa lääkäri, psykologi tai vastaava asiantuntija ja lausunnon hankkii huoltaja. Lausunnosta on ilmentävä kuljetustarpeen syiden ja perustelujen lisäksi selkeästi kuljetusmuoto ja ajanjakso, jolle kuljetus tulisi järjestää. Lausunto ei velvoita kuntaa kuljetuksen järjestämiseen, mutta sitä käytetään asiantuntija-apuna päätöksenteossa. Asiantuntijalausunnat on toimitettava joka lukuvuosi hakemuksen mukana uudelleen kuljetusta haettaessa, elleivät ne ole luonteeltaan pysyväislaatuja (tämä sovitaan erikseen).

Liikenneturvallisuus

Huoltajien edellytetään huolehtivan siitä, että koulunsa aloittaville ja myös vanhemmille oppilaille opetetaan ja kerrataan vuosittain turvallinen koulumatkareitti ja liikenteessä kulkeminen. Ensimmäisen ja toisen luokan oppilaita ei ole suositeltavaa päästää kouluun polkupyörällä. Pyöräilykypärän käyttö on tieliikennelain mukaan pakollista. Myös heijastimen käyttö on ehdottoman tärkeää pimeään vuodenaikaan. Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan ja opettamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä.

Kuljetuksia ei järjestetä kotipihasta, vaan pääsääntöisesti kuljetusoppilaat kulkevat aina osan koulumatkastaan kuljetusreitillä varteen pysäkillä. Koululaiskuljetuksissa mukana olevien lasten huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti kotoa linja-autoon tai taksiin ja takaisin kotiin. Liikennöitsijän vastuu kattaa oppilaiden kuljetuksen kotipysäkillä koulun pysäkillä ja takaisin.

Tapaturma

Parkanon kaupunki on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkan aikana tapahtuvan tapaturman varalta riippumatta siitä, millä tavoin koulumatka tai -kuljetus on järjestetty. Vakuutus on voimassa kodin ja koulun välisellä matkalla tai koulun lukuvuosisuunnitelmaan merkityillä opintoretkillä. Lyhytkin poikkeaminen (esim. kaupassa käynti) koulumatkareitiltä katkaisee vakuutuksen. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut, mutta ei esinevahinkoja.

Vahinko- tai ilkivalta

Huoltaja on velvollinen korvaamaan oppilaan kuljetuskalustolle aiheuttaman vahingon. Liikennöitsijä ja oppilaan huoltaja sopivat vahinkojen korvaamisesta keskenään. Kunta ei korvaa oppilaiden autoille aiheuttamia vahinkoja.